

Budgetunderlag 2019-2021

Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap

Innehållsförteckning

1. Verksamhet som påverkar MSB:s avgifter, anslag och anslagsbehov.....	3
1.1 Utveckling av krisberedskap och civilt försvar	5
1.1.1 Ledning och samordning	5
1.1.2 Befolkningens motståndskraft	12
1.1.3 Informations- och cybersäkerhet	13
1.1.4 Personalförsörjning.....	14
1.1.5 Frivilliga försvarsorganisationer	16
1.1.6 Näringslivet i totalförsvaret	17
1.1.7 Befolkningsskydd samt räddningstjänst under höjd beredskap	18
1.1.8 Sjukvård	21
1.2 Utbildning inom området skydd mot olyckor	21
1.3 Nya beredskapszoner runt kärnkraftslänen	22
1.4 Stöd till andra svenska myndigheter som verkar internationellt	23
1.5 Internationell krishantering.....	23
2. Behov av författnings-ändringar.....	25
2.1 Psykologiskt försvar, informationspåverkan och påverkanskampanjer.....	25
2.2 Stärkt legal grund för MSB:s datainsamlingar	26
2.3 Vidareutbildningsprogram i utbildnings-verksamheten.....	26
2.4 Kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.....	27
2.5 Utökad användarkrets av SGSI	28
3. Ekonomi.....	29
3.1 Finansiering	29
3.2 Investeringar och lånebehov	36
3.3 Räntekontokredit.....	39
3.4 Anslagskredit	39
3.5 Bemyndiganden	40

1. Verksamhet som påverkar MSB:s avgifter, anslag och anslagsbehov

MSB:s budgetunderlag för perioden 2019 – 2021 präglas till stor del av den återupptagna planeringen för höjd beredskap och åtgärder för att stärka förmågan inom civilt försvar.

MSB har under de senaste åren ägnat stor energi på att införa perspektivet civilt försvar/totalförsvar i verksamheten. MSB har även utvecklat och vuxit inom flera nya områden samt rationaliserat verksamheten. De extra medel som regeringen har förstärkt myndigheten med har givit en bra grund för det fortsatta arbetet med att bidra till ett modernt totalförsvar.

Resursförstärkning har även riktats till andra myndigheter samt till kommuner och landsting. I takt med att planering för totalförsvar nu utvecklas även hos andra aktörer, ökar efterfrågan om stöd och vägledning från MSB.

MSB:s prioriteringar har utgått ifrån att arbetet behöver bedrivas i brett perspektiv av hot, risker och förmågor. MSB ser därför inför kommande budgetperiod svårigheter med att genomföra myndighetens grunduppdrag och samtidigt utveckla totalförsvarsverksamheten ytterligare utan ökade resurser.

Erfarenheterna från det arbete myndigheten hittills har bedrivit utifrån den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016 till 2020 är att det tar tid att ställa om och anpassa verksamheten och öka kompetensen inom området. I många fall är det först mot slutet av 2018 och 2019 som leverans av konkreta resultat kan ske, trots att det i många fall är MSB som ska vara såväl vägledande som stödjande samt utgöra motor i utvecklingen och omställningen. Försvarsberedningens förslag till ny inriktning av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret ska börja gälla från 2021 – exakt hur denna kommer se ut kommer inte vara klar förrän 2020.

MSB anser att det behöver finnas kraft och resurser hos MSB att redan från 2020 stödja regeringen i genomförandet av den nya inriktningen. Det handlar främst om att agera proaktivt och förbereda inför olika reformer som kan komma att beslutas.

Förutom de områden som anges i underlaget och som kommer att påverka myndighetens avgifter, anslag och anslagsbehov finns det flera pågående utredningar som också kan komma att påverka MSB:s uppdrag och uppgifter. Exempelvis 112-utredningen (Ju 2016:0, Dir 2015:113 och tilläggsdirektiv 2017:23), utredningen En effektivare kommunal räddningstjänst (Dir 2017:15) och resultatet av det uppdrag som MSB tillsammans med Trafikverket har redovisats till regeringen gällande kostnads- och aktörsanalyser för ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar (Ju2017/09722/SSK). De områden som tas upp

nedan är således inte en komplett sammanställning av händelser som kan påverka MSB:s anslagsbehov.

Sammanfattningsvis omfattar MSB:s förslag till förändringar av anslag i huvudsak verksamheter enligt tabellen nedan.

Tabell 1. Förslag till utökad finansiering 2019–2021, mnkr.

Verksamhetsområden	Äskande 2019	Äskande 2020	Äskande 2021
Utveckling av krisberedskap och civilt försvar (UO 6, anslag 2:6 MSB)	144	194	217
Utbildning inom området skydd mot olyckor (UO 6, anslag 2:6 MSB)	36	58	58
Stöd till andra svenska myndigheter som verkar internationellt (UO 6, anslag 2:6 MSB)	9	17	17
Internationell krishantering (UO 7, anslag 1:1 Internationell civil krishantering)	5	10	15

MSB bedömer att den utveckling som behöver ske inom de områden som anges ovan innebär behov av ytterligare resurser på myndighetens förvaltningsanslag motsvarande 189 mnkr 2019, 269 mnkr för 2020 samt 292 mnkr för 2021. Ökningen behöver ske stegvis med beaktande av framförallt möjlig rekryteringstakt och tillgång till ändamålsenliga lokaler. För 2019 utgör ca 2/3 medel för personal. Resterande del utgörs exempelvis av utveckling av verksamheten och investeringar i teknik.

Särskilt om anslag 2:4 Krisberedskap

MSB ser en ökad efterfrågan om finansiering från anslag 2:4 Krisberedskap, både hos MSB och för övriga aktörer som kan nyttja anslaget. För MSB:s del omfattar behovet bl.a. åtgärder för att säkerställa alternativa och/eller skyddade ledningsplatser, robusthet i akutsjukhus, säkra kommunikationer, sensorsystem, utvecklade förstärkningsresurser samt satsningar inom befolkningsskydd. MSB bedömer att en omfördelning kan göras inom ramen för anslaget 2019. För åren 2020 till 2021 är bedömningen att anslaget med stor sannolikhet behöver öka för att finansiera större utvecklingsinsatser för civilt försvar.

Läsanvisning

I kapitel 1 beskrivs hur MSB bedömer att verksamheten behöver utvecklas för att stärka förmågan och vilka anslagsbehov som då föreligger. I kapitel 2 beskrivs de författningsförändringar som myndigheten ser behöver göras för att förverkliga utvecklingen av verksamheten. I kapitel 3 redovisas de ekonomiska tabellerna i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag.

Rubriceringen i kapitel 1 anknyter delvis till kapitelindelningen i Försvarsberedningens rapport - Motståndskraft Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (ds 2017:66). Det innebär inte att MSB föregriper regeringens ställningstagande till rapporten. Snarare ska det ses som att MSB ser strukturen som användbar även för att beskriva den utveckling som behöver ske inom nuvarande inriktningsperiod.

1.1 Utveckling av krisberedskap och civilt försvar

Den försvarspolitiska inriktningen 2016-2020 är styrande för den verksamhet som ska bedrivas för att skapa ett modernt totalförsvaret, med en återupptagen planering av det civila försvaret. Ramen för utgiftsområde 6 "Försvar och samhällets krisberedskap" ökar med ca 1,3 miljarder under perioden 2018-2020 för verksamhet som rör civilt försvar. Med den ökade anslagsnivån, som även inbegriper MSB, har myndigheten fortsatt att utveckla delar av verksamheten i syfte att stärka förmågan inom totalförsvaret och för att möta förväntningar och uppdrag från regeringen. Hur dessa medel används redovisas i detalj i form av en särskild redovisning i samband med myndighetens årsredovisning för 2018.

1.1.1 Ledning och samordning

MSB har genom åren bidragit till att utveckla förmåga hos aktörerna agera samordnat vid händelser. Det finns dock ett fortsatt behov av att stödja aktörerna för att säkerställa ledning och samordning i hela hotskalan.

Stöd till aktörernas beredskapsplanering

Regeringen har uppdragit åt Försvarsmakten och MSB att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret under den försvarspolitiska inriktningsperioden till 2020. Arbetet handlar både om att utveckla och beskriva hur beredskapsplaneringen för det civila försvaret ska gå till och om att ge konkret stöd till ansvariga aktörer i deras planering.

MSB har från 2018 fått en förstärkning på förvaltningsanslaget med 7,5 mnkr för dessa frågor, vilket innebär att arbetet får ökad kraft. Vi kan dock redan nu se att efterfrågan på MSB:s arbete och stöd kommer att öka ytterligare kommande år. Exempelvis behöver underlag tas fram som tydliggör dimensionerande utgångspunkter samt behov av prioriteringar mellan olika verksamheter och mellan olika delar av landet. MSB ser det även som angeläget

att utveckla stödet till myndigheter, kommuner och landsting inom de områden där regeringen har uttryckt behov av en ambitionshöjning, bland annat krigsplacering och stöd till Försvarsmakten. Länsstyrelserna behöver också få ett ökat stöd för att de fokuserat och åtgärdsinriktat ska kunna stödja kommuner och landsting i totalförsvarsutvecklingen.

För att kunna bedriva arbetet i enlighet med regeringens inriktning och ambition, bedömer MSB att det krävs en förstärkning på förvaltningsanslaget motsvarande nio mnkr per år från 2019.

Om resurser inte kan tillföras ser MSB svårigheter att i tillräcklig utsträckning, kunna stödja, samordna och involvera de berörda aktörerna på ett bra sätt inom ramen för den sammanhängande totalförsvarsplaneringen.

Alternativa och/eller skyddade ledningsplatser

MSB stödjer utvecklingen av ledningsplatser på lokal, regional och nationell nivå genom teknisk rådgivning och ekonomiska bidrag till åtgärder som stärker ledningsförmågan. MSB ansvarar även för drift och förvaltning av länsstyrelsernas ledningsplatser. Antalet resurser som idag arbetar med utvecklingen av ledningsplatser uppgår till tre årsarbetskrafter. Det förändrade säkerhetspolitiska läget innebär ett ökat fokus för MSB att säkerställa att samverkan och ledning kan bedrivas från ordinarie ledningsplatser under störda förhållanden, med realistiska tidsförhållanden och med skyddade huvud- och reservsambandsmedel. Det ligger även i linje med den målbild som MSB och Försvarsmakten tagit fram i Gemensamma grunder (grundsyn) för en sammanhängande planering för totalförsvaret (MSB 2017-12397-1).

Parallellt med utvecklingen av de ordinarie ledningsplatserna genomförs även ett uppdrag från regeringen som bl.a. innebär att bevakningsansvariga myndigheter samt prioriterade landsting och kommuner senast 31 december 2018 ska ha stärkt förmågan avseende planering för att verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats.

Den ökade ambitionsnivån tillsammans med aktörernas växande efterfrågan av rådgivning och ekonomiskt stöd, liksom kraven på MSB som ägare av länsstyrelsernas ledningsplatser, skapar stora utmaningar i arbetet. Steget från planeringen för alternativ och/eller skyddad ledningsplats till utveckling och iordningsställande m.m. kommer att innebära ytterligare arbete för myndigheten.

Sammantaget innebär det att verksamheten behöver stärkas med fem mnkr på förvaltningsanslaget 2019 och sju mnkr från 2020 och framåt. I detta ingår även att säkerställa drift, robusthet och säkerhet för WIS utifrån totalförsvarets krav. Beroende på vilka åtgärder som behöver genomföras för att säkerställa alternativa och/eller skyddade ledningsplatser kan behovet av medel från anslag 2:4 Krisberedskap påverkas. En preliminär bedömning är att det rör sig om ytterligare 25 mnkr årligen.

De ingående åtaganden som redan är beslutade och avtalade för de kommande åren måste fullföljas. I det fall medel inte tillförs myndigheten för arbete med ledningsplatser kommer utvecklingen inom området kraftigt att begränsas. Det arbete som behöver ske för att iordningsställa alternativa och/eller skyddade ledningsplatser kommer att ske i begränsad takt alternativt utebli.

Till detta tillkommer att det säkerhetspolitiska läget även påverkar MSB:s eget krav på skyddsnivåer i olika avseenden. MSB ska liksom övriga bevakningsansvariga myndigheter planera för att kunna verka från alternativ och/eller skyddad ledningsplats. De krav som ställs på säkerhetsskyddsåtgärder sträcker sig från myndighetens frestida ledningsplatser till alternativa och/eller skyddade sådana. Myndighetens uppgifter kräver en hög skyddsnivå över tiden. Kostnaderna bedöms öka kommande år och verksamheten behöver stärkas på förvaltningsanslaget med fem mnkr från 2019 och framåt.

Säkra kommunikationer

Arbetet med en framtida kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar som på sikt ska ersätta Rakel pågår. I det fall Trafikverket blir huvudman för den föreslagna kommunikationslösningen kommer MSB:s roll att förändras. Trafikverket föreslås överta ansvaret för Rakel från MSB. MSB föreslås vara kravställare och tillsynsmyndighet för den nya kommunikationslösningen. Det är uppgifter som MSB inte har idag och som i så fall innebär ett behov av ökat förvaltningsanslag. En kostnadsberäkning innefattas i redovisningen av uppdraget till MSB och Trafikverket som redovisas till regeringen senast den 1 mars 2018.

Allt högre krav ställs på att samhällsviktiga aktörer och verksamheter ska kunna utbyta information och samverka säkert och skyddat. MSB behöver möta efterfrågan på kommunikationstjänster för samhällsviktiga aktörer och verksamheter, som möter dessa högre krav, i hela hotskalan.

MSB vill framhålla att ett uteblivet beslut om framtida kommunikationslösning som på sikt ersätter Rakel, också kommer att innebära kostnader. Det gäller bland annat kostnader för nya upphandlingar för systemutrustning, drift- och underhåll av Rakel samt ett stort reinvesteringsbehov om Rakel ska vidmakthållas efter 2025.

I den föreslagna framtida kommunikationslösningen står Swedish Government Secure Intranet (SGSI) för skyddet i den fasta förbindelsen för dataöverföring. MSB ser därför behov av särskilda satsningar på utveckling av SGSI och tjänster som kan nyttjas av aktörer för deltagande i totalförsvarsplaneringen. Det finns då behov av en utökad användarkrets (se kap 2.5). MSB ser att utvecklingen av arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur behöver fortsätta. En del är att skydda kritisk infrastruktur med kryptografiska funktioner och öka civila aktörers förmåga att dela skyddsvärd information. MSB har bedömt att anskaffningstakten på ny signalskyddsmateriel behöver öka för att möta de behov som finns. För 2018

bidrar MSB till att etablera en grundförmåga (primärt för elektroniskt informationsutbyte och tillgång till säkert tal) hos centrala myndigheter att delta i totalförvarsplanering och etablera tjänster för informationsdelning. Ytterligare beskrivning finns i den särskilda redovisningen ”Planering och förberedelser pågår (MSB 2017-12397-1). MSB ser behov av att för 2019 och framåt även öka förmågan på regional och lokal nivå.

Sammantaget innebär detta att verksamheten behöver stärkas med sex mnkr på förvaltningsanslaget från 2019 och framåt. En preliminär bedömning är att behovet av medel från anslag 2:4 Krisberedskap för kryptografiska funktioner är 40 mnkr, varav en del avser anpassning av skyddade ledningsplatser.

Utebliven resursförstärkning kommer att begränsa möjligheterna till att kommunicera och dela känslig/hemlig information mellan aktörerna. En sådan begränsning innebär i förlängningen att en höjning av förmågan inom området tar längre tid samt att de behov som föreligger redan idag inte kan tillgodoses.

Utveckling av MSB:s operativa förmåga

MSB utgår från att myndigheten har samma operativa roll i hela hotskalan, dvs även under höjd beredskap. Det samlade operativa uppdraget kan beskrivas som att:

- upprätthålla nationell beredskap genom att bl.a. bedriva omvärldsbevakning 24/7, upprätthålla en aktuell lägesbild och lägesrapportera till regeringen och Regeringskansliet.
- driva den aktörsgemensamma hanteringen vid samhällsstörningar genom att på central nivå verka för inriktning och samordning, en effektiv användning av samhällets samlade resurser och en samlad kriskommunikation.
- stärka andra aktörer med kompetens och materiel genom insatser i Sverige och i andra länder.

För att kunna utveckla den operativa verksamheten i förhållande till den förändrade hotbilden ser MSB behov av ytterligare medel inom följande områden.

- uppgiften att identifiera och möta informationspåverkan och påverkanskampanjer
- uppgiften att bistå andra aktörer med förstärkningsresurser.

MSB har även behov av att förstärka den operativa verksamheten som en del av MSB:s krigsorganisation. Detta beskrivs närmare i avsnitt 1.1.4 Personalförsörjning.

Informationspåverkan och påverkanskampanjer

Påverkanskampanjer bedrivs idag i fred, kris och krig. Därmed kräver arbetet med informationspåverkan en helhetssyn och kunskap om hela hotskalan, hur normalbilden ser ut, sårbarheter i samhället samt en stark förmåga till

samverkan och ledning under en samhällsstörnings alla faser (före, under och efter). För att kunna identifiera påverkansaktiviteter behöver dessa kunna särskiljas från en normalbild. I den operativa verksamheten upptäcker och verifierar MSB dagligen störningar och kriser i samhället och kan därför snabbt avgöra om någon händelse tillhör normalbilden eller inte. MSB har därefter mandat att begära in information från de svenska myndigheter som omfattas av förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap för att snabbare kunna bedöma vad som sker och om det är en del av en påverkanskampanj eller inte.

Genom en kontinuerlig omvärldsbevakning och en utvecklad analysverksamhet följer MSB och bedömer löpande utländsk informationsverksamhet som kan riktas mot Sverige, där syfte är att påverka beslutsfattande och svensk opinionsutveckling. Myndigheten bedriver även verksamhet för att stärka den nationella förmågan att möta påverkanskampanjer och informationspåverkan. Verksamhet bedrivs främst genom kunskapshöjande aktiviteter gentemot relevanta aktörer avseende hotet från påverkanskampanjer. Förmågan att kunna identifiera och möta påverkanskampanjer har under ett antal år utvecklats genom omprioriteringar inom befintlig anslagsnivå. För 2017, 2018 och framåt har myndigheten tilldelats ytterligare medel på förvaltningsanslaget för verksamheten. Metoder och tekniskt stöd har därmed kunnat utvecklas utifrån myndighetens behov och ytterligare personal har rekryterats för att arbeta med frågorna. Det har möjliggjort att MSB har kunnat bedriva ett kunskapshöjande arbete riktat till bevakningsansvariga myndigheter och andra relevanta aktörer om hotet från påverkanskampanjer och utvecklingen av ett modernt psykologiskt försvar.

Men givet omvärldsläget och de hot som samhället måste ha förmåga att hantera, behöver arbetet att identifiera och möta informationspåverkan utvecklas vidare då den förmåga som MSB har bidragit till att utveckla på området är inte tillräcklig.

För att höja den nationella motståndskraften finns det ett stort behov av att berörda aktörer förbättrar sin kunskap om aktuell hotutveckling och om hur informationspåverkan kan mötas. Det innebär att MSB behöver avsätta betydande resurser för att accelerera de redan inledda kunskapshöjande aktiviteterna.

Operativ samordning mellan olika aktörer vid påverkanskampanjer är avgörande för att kunna identifiera, möta och mildra konsekvenserna. MSB:s operativa arbete innehåller idag flera vitala funktioner vad avser stöd till samordning, cybersäkerhet samt identifiera och möta informationspåverkan, som möjliggör en löpande samlad lägesuppfattning kring hot och incidenter. Ett sammanhållet agerande mellan dessa funktioner är avgörande för att kunna genomföra operativ samordning mellan aktörer i samhället. Förmågan att identifiera och konsekvensbedöma sårbara samhällssektorer samt möta påverkanskampanjer behöver utvecklas och sammankopplas med övergripande säkerhetsbedömningar för det samlade totalförsvaret. Ett sådant arbete bidrar

till en mer utvecklad förmåga att upprätthålla en normalbild rörande påverkansaktiviteter mot Sverige.

Internationellt samarbete blir i allt högre grad en viktig komponent för att höja den svenska förmågan att identifiera och möta påverkanskampanjer. I nuläget har Sverige och MSB en framskjuten position i den internationella kontexten. MSB konstaterar att detta fortsatt ställer krav på att svenska aktörer, enskilt och tillsammans med andra, och inom ramen för gällande regelverk kan samverka, utbyta information och lära av hur olika påverkansaktiviteter har påverkat samhället. Utvecklade strukturer för arbetet behöver etableras och vidmakthållas. I arbetet med att identifiera informationspåverkan har MSB konstaterat ett ökande behov av samverkan med bl.a. försvarsunderrättelsemyndigheterna. Där ser MSB även fortsatt ett behov av att utveckla relevanta rapporteringsvägar rörande informationspåverkan gentemot berörda aktörer på nationell nivå. För att myndigheten ska kunna uppnå en god förmåga att identifiera påverkanskampanjer och informationspåverkan riktad mot Sverige bör MSB få möjlighet att närmare kunna inrikta signalspaning (se kap 2.1).

För att kunna bedriva verksamhet och identifiera påverkansaktiviteter har ett arbete genomförts för att precisera behovet av tekniska stödsystem. Arbetet har lagt grunden för framtida utvecklingsåtgärder som bl.a. syftar till att systematisera och effektivisera det löpande arbetet.

Bedömningen är att de åtgärder inom informationspåverkan som anges ovan innebär ett ökat anslagsbehov om tolv mnkr för 2019 och därefter 20 mnkr per år från 2020.

Utebliven resursförstärkning innebär främst att MSB inte har förutsättningar att stödja och bidra till andra myndigheters förmåga att identifiera och möta påverkanskampanjer. MSB ser även att ytterligare resurser krävs för att inte leda till begränsningar i möjligheten till att utbyta information med andra aktörer liksom att utveckla nya strukturer och rapporteringsvägar.

Förstärkningsresurser

De förstärkningsresurser som MSB bistår andra aktörer med behöver ses över utifrån en förändrad hotbild.

MSB har idag förstärkningsresurser med kompetens och materiel inom:

- Skogsbrand,
- Översvämning,
- Oljeutsläpp,
- CBRN (Kemenheter, Saneringsenheter och Avancerad Indikering),
- Nationell sök och räddning (NUSAR),

- Samverkan och ledning,
- Svenska nationella Ambulansflyget (SNAM) samt
- att kunna bistå svenskar som drabbas av en allvarlig händelse utomlands (Stödstyrkan).

De förstärkningsresurser som MSB idag kan bistå med är utvecklade och dimensionerade utifrån fredstida scenarier. Resurserna behöver anpassas för att kunna användas vid en förändrad hot- och riskbild. MSB behöver utreda vilka behov det finns av framtida förstärkningsresurser samt ta fram koncept för förstärkningsresurser inom befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap. Idag saknas det resurser på myndigheten för att bedriva ett sådant utvecklingsarbete inte minst kopplat till utvecklingen av det civila försvaret.

MSB har avtal med externa aktörer för att kunna säkra olika operativa leveranser inom CBRN, sök- och räddning och SNAM. Det finns ett behov av att förhandla om nuvarande avtal med anledning av fördyrande omkostnader hos leverantörerna (ex ökade lönekostnader för de sjuksköterskor och läkare som ingår i leveransen). MSB ser en årlig fördyring av avtalen och med anpassningen av förstärkningsresurserna till höjd beredskap, kommer avtalen att väsentligen fördyras för MSB:s del.

MSB bedömer att behovet för att utveckla förstärkningsresurser och upprätthålla avtal uppgår till nio mnkr för 2019, 18 mnkr för 2020 och 23 mnkr för 2021 på förvaltningsanslaget. Utvecklingen av förstärkningsresurserna kommer även att innebära ett ökat behov av medel från anslag 2:4 Krisberedskap för materielkostnader.

Utan anpassning och utveckling av förstärkningsresurser och möjlighet att upprätthålla avtal enligt ovan kommer MSB inte att kunna lämna det stöd som aktörerna kan komma att behöva för att hantera de framtida utmaningarna.

Övningsverksamhet

Övningsverksamhet med fokus på inriktning och samordning i Sverige såväl som i en internationell kontext, bedöms öka kommande år. MSB ser utifrån det ett behov av att utveckla kapaciteten att planera, genomföra och utvärdera övningar med fokus på de förmågor som behöver utvecklas inom totalförsvaret. Det finns även behov av att stödja aktörerna i planering, genomförande av och erfarenhetshandling från övningar. En övningsverksamhet anpassad mot att utveckla strukturer och metoder för att identifiera och möta påverkanskampanjer behöver även etableras.

En av flera större övningar som planeras i närtid är den totalförsvarsövning som MSB och Försvarsmakten ska genomföra 2020 (TFÖ 2020). Det är den största totalförsvarsövningen på årtionden och en av de mer komplexa övningar som MSB har genomfört. Syftet med TFÖ 2020 är att öva det civila och militära försvaret tillsammans och därigenom skapa förutsättningar för att

utveckla och stärka Sveriges totalförsvarsförmåga. Övningen ska också bidra till att stärka kunskapen om och förtroendet för totalförsvaret hos allmänheten.

MSB:s bedömning är att sju mnr behöver tillföras förvaltningsanslaget för att genomföra nödvändig ambitionsökning inom övningsområdet från 2019 och framåt. TFÖ 2020 kommer att vara kostnadsdrivande och kommer att påverka fördelningen av medel för anslag 2:4 Krisberedskap. Planering av övningen behöver dock komma längre för att kunna bedöma omfattningen.

Konsekvenserna av uteblivna medel blir att MSB kommer att behöva koncentrera resurser på att genomföra de större övningar som planeras för närvarande. Det kommer bl.a. att innebära sänkt ambitionsnivå för direkt stöd i form av rådgivning och metoder till aktörernas övningsverksamhet samtidigt som aktörerna snarare har ökade behov av MSB:s stöd.

1.1.2 Befolkningens motståndskraft

MSB har under senare år intensifierat arbetet med att stärka enskilda människans förmåga att hantera kriser. Arbetet har främst handlat om att ge stöd till lokala aktörer i deras arbete med att kommunicera om kända hot och risker, dess konsekvenser samt hur enskilda och andra aktörer kan förbereda sig. Den årliga kampanjen Krisberedskapsveckan som syftar till att öka kunskapen om hur människor påverkas av och kan förbereda sig för samhällskriser och höjd beredskap (ytterst krig) är en viktig del i detta arbete. Genom regeringsuppdraget om information till allmänheten kommer MSB under våren 2018 även att distribuera en tryckt broschyr för att nå drygt 4,7 miljoner hushåll.

Många års avsaknad av en planering för höjd beredskap har fört med sig att allmänhetens kunskap om totalförsvaret idag är mycket begränsad. MSB ser därför ett behov av att stärka och vidareutveckla stödet till aktörer för arbetet med att öka kunskapen hos befolkningen kring förberedelser inför kriser och höjd beredskap. Även kommunikationssatsningar för att öka försvarsviljan och skapa folkförankring kring vår gemensamma säkerhet behöver intensifieras. Här ingår att fortsätta utveckla kampanjen Krisberedskapsveckan och involvera fler aktörer för att kampanjen ska engagera hela samhället. Som exempel kan nämnas skolan, landstingen, näringslivet/arbetsplatser och bostadsrättsföreningar. För att kunna ge stöd till aktörer och kunna genomföra Krisberedskapsveckan i större skala och därtill kopplade aktiviteter för att skapa folkförankring, försvarsvilja och krigsmedvetenhet finns ett behov av ytterligare medel på förvaltningsanslaget motsvarande fem mnr för 2019 och sju mnr från 2020 och framåt.

Uteblivna resurser kommer i första hand att innebära svårigheter för myndigheten att bidra till den, för aktörerna, nödvändiga kunskapsuppbyggnaden. Det innebär även sämre förutsättningar (långsammare takt) för befolkningen att förbereda sig inför kriser och höjd beredskap och försvarsviljan inte stärks på önskvärt sätt.

1.1.3 Informations- och cybersäkerhet

It-utvecklingen förändrar hela samhället i grunden. Detta skapar stora fördelar men också nya risker och utmaningar. I Sverige är många av de system som är viktiga för att upprätthålla samhällets funktionalitet uppkopplade mot internet och därmed sårbara för störningar.

MSB har över tid fått ett antal nya uppgifter för arbetet med informations- och cybersäkerhet. Det har medfört behov av att utöka verksamheten, inte minst med personella resurser. Myndigheten har till stor del utvecklat denna verksamhet genom omprioriteringar inom befintlig anslagsnivå.

För 2017, 2018 och framåt har myndigheten tilldelats ytterligare medel för verksamheten. Resurstilldelningen möjliggör rekrytering av personal för genomförandet av NIS-direktivet liksom förstärkning av MSB:s operativa förmåga inom cyberområdet. MSB ser emellertid att behovet av råd och stöd från aktörer på lokal, regional och nationell nivå ökar avseende det förebyggande informationssäkerhetsarbetet men också operativt vid inträffade it-relaterade händelser. MSB ser utifrån detta behov av förstärkning inom flera områden.

Genomförande av NIS-direktivet

För att kunna implementera och genomföra verksamhet enligt NIS-direktivet såsom hantering och analysering av de incidenter som rapporteras in krävs ytterligare resurser. Det krävs också resurser för att hantera det tekniska systemet för incidentrapportering. Utöver det finns ett stort behov av fortsatt samverkan både med tillsynsmyndigheterna samt med leverantörer av samhällsviktiga tjänster och digitala tjänster. Arbeta med att kunna ge råd och stöd tillsammans med det internationella åtagandet kräver kompetens och resurser. MSB bedömer att det finns ett behov av förstärkning på förvaltningsanslaget för införandet av NIS-direktivet motsvarande åtta mnkr årligen från 2019.

Sensorsystem

Regeringen föreslår att MSB ska få bemyndigande att stödja vissa offentliga och enskilda verksamhetsutövare inom samhällsviktig verksamhet med informationssäkerheten genom att, på deras begäran, tillhandahålla tekniska sensorsystem för att möjliggöra en samlad lägesbild över it-incidenter i samhället. Ett sådant sensorsystem bidrar till effektivare arbete med att avvärja och begränsa följderna av it-incidenter. Om beslut fattas enligt förslaget krävs resurser för att kunna upprätthålla en förmåga till analys och kommunikation samt investeringar i teknik. Det kommer också att behövas ytterligare personer som arbetar heltid med sensorsystemet. Sammantaget innebär det ett anslagsbehov på förvaltningsanslaget motsvarande nio mnkr från 2019 och därefter tolv mnkr årligen. För anslag 2:4 Krisberedskap är behovet 20 mnkr årligen under en treårsperiod.

Nationella cyber range

MSB, FOI och Försvarmakten har under ett antal år utvecklat en nationell teknisk miljö för att öva it-incidenthantering, utveckla ny kunskap och demonstrera cybersäkerhet. Denna nationella cyber range (CRATE) syftar till att öka förmågan till it-incidenthantering och samverka kring hanteringen av it-relaterade kriser. CRATE behöver fortsätta utvecklas och MSB behöver kunna nyttja CRATE i större utsträckning (genomföra nationella cybersäkerhetsövningar, demonstrationer och kunskapsutveckling) för att skapa en nationell förmågehöjning och fortsätta utveckla de civila delarna av cyberförsvaret. Anslagsbehovet för utvecklingen bedöms till 17 mnkr på förvaltningsanslaget från 2019 och framåt.

För att uppnå de krav och förväntningar som finns på myndigheten inom de områden som anges ovan uppgår det samlade behovet av ytterligare medel på förvaltningsanslaget till 34 mnkr för 2019 och därefter 37 mnkr årligen.

I det fall en ökad finansiering inte kan tilldelas myndigheten ser MSB att NIS-direktivet inte kommer att kunna genomföras med tillräcklig ambitionsnivå. MSB ser även en risk för att myndigheten inte kommer att kunna ge det stöd som efterfrågas av aktörerna.

1.1.4 Personalförsörjning

En robust och tillförlitlig personalbemanning är avgörande för att säkerställa att samhällsviktiga funktioner fungerar under höjd beredskap och krig. Myndigheter med uppgifter inom totalförsvaret har börjat krigsplacera sin personal men även kommuner, företag m.fl. med uppgifter inom totalförsvaret kommer framöver också att göra det. Det föreligger också ett stort behov av kompetenshöjning hos personalen.

MSB:s krigsorganisation

Hösten 2017 påbörjade MSB krigsplacering och konceptutveckling för sin egen krigsorganisering, i linje med de krav som beskrivs i Grundsyn. Detta arbete är brådskande och kommer fortsatt att bedrivas under 2018 och 2019. MSB bedriver en rad verksamheter inom såväl förvaltningsverksamhet som operativ verksamhet som behöver fortsätta även under höjd beredskap. Utöver dessa kan ytterligare verksamheter tillkomma, beroende på tolkning av regelverk och behov av stöd till Försvarmakten.

Samtidigt som MSB:s operativa roll innebär att en stor personalvolym behöver avdelas för att förstärka MSB:s operativa verksamhet, tillkommer behovet av att under lång tid kunna upprätthålla övriga verksamheter. Ytterst innebär det ett personalbehov vid höjd beredskap som överstiger MSB:s ordinarie personal, vilket innebär att ytterligare personal kommer att behöva tillföras. Dessa behov av personalförstärkningar planerar MSB att delvis tillgodose genom användning av frivilliga. En viktig del av att utveckla krigsorganisationen är utbildning och övning av personal och då särskilt den planerade frivilliga delen av personalen. När krigsorganisationen har uppnått avsedd förmåga, krävs

därefter löpande repetitionsövningar, utbildningar samt underhåll och uppgraderingar av olika delar i krigsorganisationen.

Analysen av vad utvecklingen av krigsorganisationen kommer att kosta totalt under de kommande åren är inte färdig. Eftersom detta är ett arbete som behöver bedrivas skyndsamt vill MSB redan nu uppmärksamma regeringen på att krigsorganisationen kommer att innebära ökade resursbehov. Utvecklingen av MSB:s krigsorganisation innebär ett ökat behov av medel på förvaltningsanslaget om tolv mnkr 2019 för att stärka upp utvecklingsarbetet. Ytterligare ekonomiska medel kommer att behövas 2020 och framåt för den fortsatta utvecklingen, implementeringen och förvaltningen av krigsorganisationen. MSB återkommer till regeringen när myndigheten genomfört nödvändiga analyser.

Totalförsvarsplikt

Ett arbete har påbörjats med att stödja centrala myndigheter i deras arbete med krigsplacering. Arbetet kommer under 2018 att breddas med bland annat målgruppsanpassade vägledningar till kommuner och landsting.

I det fall regeringen beslutar att aktivera möjligheten att krigsplacera personal med civilplikt i enlighet med Förvarsberedningens förslag, bedöms det medföra ett mer omfattande arbete för MSB som bland annat handlar om att ge stöd till de verksamheter som regeringen bestämmer ska omfattas vara civilpliktiga. Frågor om personalförsörjning inom det civila försvaret och MSB:s stöd i detta är en ny verksamhet som behöver utvecklas.

Utifrån nuvarande inriktning, regelverk, uppdrag om krigsplacering samt för att kunna hantera en aktivering av civilplikt från och med 2019 bedöms en ny verksamhet behöva utvecklas inom MSB. Anslagsbehovet på förvaltningsanslaget bedöms vara fem mnkr 2019 och därefter åtta mnkr årligen.

Utbildning i civilt försvar

Återtagandet av förmåga inom civilt försvar ställer stora krav på utbildning och andra kompetenshöjande åtgärder både på lokal, regional och nationell nivå. Utbildningar inom civilt försvar är efterfrågade i allmänhet och inom säkerhetsskydd i synnerhet. Idag är emellertid den absoluta majoriteten av MSB:s utbildningsresurser knutna till utbildningar kopplat till skydd mot olyckor. En av de viktigaste åtgärderna som MSB kan vidta är att bidra till inriktning och systematik inom utbildningsområdet överlag och inom civilt försvar i synnerhet. För detta behöver MSB dock ytterligare resurser, vilket beskrivs nedan.

Utöver detta finns behov av att från 2019 avgiftsfritt tillhandahålla utbildningar inom totalförsvar (civilt försvar). MSB ser också behov av att från år 2019 tillhandahålla utbildning inom befolkningsskydd där även utbildning för frivilliga försvarsorganisationer ingår.

För att kunna bedriva avgiftsfria utbildningar finns ett behov av förstärkning på förvaltningsanslaget motsvarande fem mnkr 2019 och därefter 17 mnkr årligen. Även för utbildning i civilt försvar är den utbildningssystematik som beskrivs nedan helt avgörande.

Konsekvenserna om inte detta genomförs är att det finns en risk att aktörerna inte prioriterar utbildning inom området och att förmågehöjningen därmed uteblir.

Systematik inom utbildningsområdet

Den absoluta majoriteten av MSB:s utbildningsresurser är uppbundna i utbildning kopplat till lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Det gör att MSB har mycket begränsade resurser för att samordna, inrikta och stödja utbildning inom krisberedskap och civilt försvar. Verksamheten begränsas till att tillhandahålla ett antal kurser inom civilt försvar samt att medel från anslag 2:4 Krisberedskap driva utbildningsprojekt inom området.

Givet ambitionsökningen inom utbildning i civilt försvar och givet att så många aktörer arbetar med kompetenshöjning inom området anser MSB att det är av yttersta vikt att de samlade svenska utbildningssatsningarna inom området samordnas och systematiseras. För att göra detta skulle MSB behöva ett tillskott om fyra mnkr på förvaltningsanslaget årligen. Med detta skulle effekten av utbildning inom området kunna öka.

Konsekvensen av uteblivna medel skulle bli att utbildning inom krisberedskap och civilt försvar i Sverige till stor del sker okoordinerat och utan samordning.

1.1.5 Frivilliga försvarsorganisationer

De frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) har en viktig roll i arbetet med att höja den samlade förmågan i totalförsvaret och tilldelades ytterligare medel fr.o.m. 2018 för uppdragsverksamhet inom civilt försvar.

Mot bakgrund av de behov som finns i samhället och den möjlighet som FFO har att informera, utbilda och öva olika aktörer, men även i organiseringen av befolkningsskyddet och i att bemanna krigsorganisationer i det civila försvaret, bedömer MSB att ytterligare resursförstärkningar kan komma att behövas kommande år.

För att bidra till ökad stabilitet och förbättrade förutsättningar för planering bedömer MSB att organisationsstödet till FFO bör öka med sju mnkr årligen från 2019 och framåt.

Konsekvenserna om inte extra medel tillförs för organisationsstöd är att FFO inte ges en stabil grund att verka från vilket påverkar organisationernas möjlighet att genomföra uppdrag i större omfattning.

MSB bedömer också, såsom redovisades i budgetunderlaget för 2018-2020, att den finansiella styrningen av bidragen till frivilliga försvarsorganisationer bör bli tydligare och mer långsiktig. MSB föreslår därför att regeringen inrättar ett

nytt anslag där bidrag för såväl organisationsstöd (idag anslag 2:6) som uppdragsersättningar (idag anslag 2:4) samlas. Dessutom föreslår MSB att myndigheten får en bemyndiganderam kopplat till det nya anslaget som möjliggör mer långsiktiga uppdrag.

1.1.6 Näringslivet i totalförsvaret

Samhället är beroende av varor och tjänster som näringslivet tillhandahåller. Flera samhällsviktiga verksamheter som tidigare var i offentlig regi ägs, drivs och förvaltas idag av både svenska och utländska företag. Av den anledningen är det viktigt att beredskapsplaneringen även inkluderar privata aktörer.

Utifrån detta och som ett led i att omhänderta inriktning från regeringen har MSB och Försvarsmakten initierat ett arbete tillsammans med berörda aktörer i syfte att konkret utveckla samhällets försörjningsberedskap.

Utifrån nuvarande inriktning behöver MSB inom civilt försvar kunna stödja aktörerna kring frågor som rör samverkan med näringslivet. En konkret beredskapsplanering behöver göras inte bara för att kunna stödja Försvarsmakten utan också för att den större delen av övriga samhället ska kunna fungera på någon nivå vid krigsfara och krig. Dagens verksamhet medger viss form av analysförmåga men inte att påbörja konkret beredskapsplanering med företag inklusive avtal och beredskapsersättningar.

Beredskapsplanering med näringslivet

MSB behöver bygga upp en verksamhet som idag inte finns inom MSB för att stödja andra myndigheter/aktörer kring avtalsfrågor, metodik, nationella försörjningsanalyser och fördjupad samverkan inom Norden kring försörjningsanalyser och konkret planering och förberedelser. Huvudansvaret för att genomföra företagsplanläggning ligger på ansvariga myndigheter i olika sektorer men arbetet behöver samordnas och koordineras inte minst med det militära försvaret. MSB kan också behöva stödja ett nationellt näringslivsråd så som försvarsberedningen föreslår.

MSB föreslår att verksamheten byggs upp över ett antal år med start 2019. För att etablera en verksamhet enligt ovan finns ett anslagsbehov på förvaltningsanslaget om åtta mnkr för 2019, 14 mnkr för 2020 och därefter 23 mnkr årligen.

Beredskapsersättning, beredskapslån och beredskapsgaranti

För att kunna genomföra de satsningar som behövs för ökad försörjningsberedskap behöver förordningen (1982:517) om beredskapsersättning, beredskapslån och beredskapsgaranti börja tillämpas.

I 5 § i förordningen framgår att ersättning, lån eller garantier får lämnas till den som i syfte att upprätthålla eller stärka landets försörjningsberedskap åtar sig att 1. Upprätthålla viss produktionskapacitet eller produktion, 2. Utveckla ersättningsprodukter, 3. Förbereda viss alternativ produktion, 4.

Beredskapslagra vissa varor eller 5. Vidta annan åtgärd som regeringen har godkänt.

Satsningar som behöver ske finns framförallt inom områdena energiförsörjning, livsmedel, transporter, hälso- och sjukvård samt omsorg, finansiella tjänster, information och kommunikation samt skydd och säkerhet.

Med tillämpning av ovan nämnda förordning gör MSB bedömningen att den årliga faktiska kostnaden hamnar någonstans mellan 1000 mnkr – 2000 mnkr per år. Fördelningen mellan ersättning och lån bedöms ha fördelning 75% ersättning och 25% lån. Kostnad för garanti faller ut först vid nyttjandet och omfattas inte i bedömningen.

Ett finansieringssystem som är flexibelt och stabilt under en längre period behöver omgående tas fram. Hur många år det tar att bygga upp en godtagbar förmåga beror på vilken ambition och uthållighet som ska finnas inom totalförsvaret.

1.1.7 Befolkningsskydd samt räddningstjänst under höjd beredskap

Befolkningsskyddets förmåga att möta de krav som krig kan ställa på samhället är idag starkt begränsad. Den verksamhet och de särskilda resurser som tidigare fanns inom det civila försvaret för skydd av befolkningen mot krigets verkningar är till stora delar avvecklade. Verksamheten har under en period genomförts på en begränsad nivå och arbetet har främst varit inriktad mot att förvalta skyddsdrumsbeståndet. MSB tilldelades fr.o.m. 2018 ytterligare medel för arbetet med befolkningsskydd och räddningstjänst under höjd beredskap. Resursförstärkningen har varit avgörande för att starta upp och utveckla verksamheten. Andelen årsarbetskrafter som arbetar med skyddsdrumskontroller ha dubblats jämfört med 2017 och omfattas nu av åtta tjänster. Denna förstärkning innebär bland annat att 1000 fler kontroller kan genomföras per år vilket ger 2000 kontroller årligen. MSB kan med de extra medel som tilldelats myndigheten även börja arbeta med utvecklingen av verksamheten generellt och kommer tillsätta tre årsarbetskrafter för det. MSB bedömer dock att ytterligare medel behövs för verksamheten under kommande period och framhåller betydelsen av att se till helheten vid återskapande av ett system för ett adekvat befolkningsskydd. För att uppnå snabbare effekt bör dock militärstrategiskt viktiga områden ges prioritet.

I september 2017 redovisade MSB regeringsuppdraget *Befolkningsskyddets förmåga och anpassning till nutida förhållanden* (MSB 2017-695). Inom ramen för detta beskriver MSB en rad åtgärder som krävs för att återuppbygga ett system för befolkningsskyddet.

Försvarsberedningen har nyligen gjort en samlad beskrivning av dagens förmåga rörande befolkningsskydd inklusive en organisation för befolkningsskydd. De bedömningar som MSB gör i detta avsnitt utgår dock från dagens situation och gällande inriktning till och med 2020.

MSB:s ståndpunkt är att räddningstjänst begreppsmässigt inte ingår i befolkningsskyddet, och att det är viktigt att skilja på dessa två delar. Däremot är kommunens förmåga att genomföra räddningsinsatser av mycket stor betydelse för skyddet av civilbefolkningen och civil egendom under höjd beredskap.

Dagens kommunala räddningstjänst har en förmåga som är anpassad för insatser i fredstid. Räddningstjänsten är däremot inte dimensionerad för att hantera en krigssituation. MSB bedömer att kommunal räddningstjänst behöver tillföras väsentliga materiella och personella förstärkningar för att ytterst kunna hantera konsekvenserna av ett väpnat angrepp. Förstärkningar i kommunerna kan också i prioriterade områden behöva kompletteras med statliga förstärkningsresurser.

I MBS:s budgetunderlag för 2018-2020 anfördes att materiel för räddningstjänsten under höjd beredskap behöver anskaffas till relevanta delar av Sverige, t.ex. kvalificerad utrustning för sök och räddning i urban miljö samt högkapacitetspumpar. Investeringskostnaden för detta beräknades uppgå till minst 100 mnkr. Denna bedömning kvarstår men behöver ses över i förhållande till kommande försvarspolitisk inriktning och de förslag som Försvarsberedningen lämnat.

I det redovisade regeringsuppdraget befolkningsskyddets förmåga och anpassning till nutida förhållanden skriver MSB att myndigheten i budgetunderlaget avser återkomma kring kostnaderna för att iståndsätta av befintliga skyddsrum samt för byggandet av nya skyddsrumspplatser.

MSB bedömning är att nybyggnation av skyddsrumspplatser blir dyrare än tidigare beräknat. Bedömningen är att en nybyggnation om 2500 platser årligen skulle kosta ca 100 mnkr per år. Det finns fortfarande en osäkerhet som beror på konjunktur och komponenttillgång. Bedömningen av kostnader bygger på att skyddsrummen byggs enligt nu gällande skyddsförmåga. Skulle en annan skyddsförmåga, högre eller lägre, vara aktuell behöver beloppen ses över. Ett politiskt beslut inklusive finansiering krävs för att återuppta nyproduktionen. Det kan också ställa krav på författningsöversyner, bl.a. av plan- och bygglagen (2010:900).

Den andra delen som MSB ska återkomma till gäller kontroller och modernisering (iståndsättning). Under 2017 genomfördes ca 1000 kontroller av skyddsrum. För 2018 planeras 2000 kontroller. MSB avser under 2020 att öka skyddsrumskontrollerna till totalt 5000 med främsta fokus på militärstrategiskt viktiga områden. MSB ska också ta fram ett system där myndighetens kontroller kompletteras med egen kontroll och fastighetsägaren vart femte år ska redovisa hur den grundläggande statusen på skyddsrummet är. För att möjliggöra en ökad kontrollverksamhet kommer MSB att behöva ytterligare medel.

Frågan om befolkningsskyddsrummen (i vissa storstäder) och deras användning kommer också att behöva utredas framöver. En fördjupad analys av kommunernas skyddsbehov och behov av skyddsrum kopplat till regeringens inriktning och Försvarmaktens planering startar upp 2019. Anvisningar och förutsättningar för byggprojektering riktat till kommuner och byggherrar ska utvecklas, för att kunna utgöra underlag för bygglovsärenden kopplat till skyddsrumsbeked. Detta för att möjliggöra en återupptagen produktion om ett sådant beslut fattas.

Under 2018 påbörjas också arbetet med ett se över möjligheterna med varning kopplat till användningen av skyddsrum. När analysen tillsammans med Försvarmakten är klar går det att beräkna vad en istandsättning skulle kosta och när en sådan kan vara införd.

Någon aktiv planering för utrymning och inkvartering under höjd beredskap har inte förekommit sedan millennieskiftet. Grundläggande bestämmelser finns dock i lagen (2006:546) och förordningen (2006:639) om utrymning och inkvartering m.m. under höjd beredskap. Där framgår bland annat att MSB efter samråd med Försvarmakten och Polismyndigheten får meddela föreskrifter för hur utrymning ska planläggas. Vidare får MSB i samråd med Försvarmakten besluta om vilka områden som ska planläggas för utrymning.

MSB bedömer att planeringen för utrymning och inkvartering, primärt med inriktning mot militärstrategiskt viktiga områden, måste återupptas. Scenarion med omfattande spontanutrymning behöver också beaktas.

För att återuppta arbetet med utrymningsplanering, varning samt förbereda en eventuell framtida nyproduktion krävs att dagens verksamhet inom MSB utvecklas. Även för detta finns behov av ytterligare resurser.

Sammanfattningsvis ser MSB behov av en ökning på förvaltningsanslaget motsvarande nio mnkr för 2019, 14 mnkr för 2020 samt 23 mnkr för 2021. MSB ser även ett behov på anslag 2:4 Krisberedskap för kontrollverksamhet, regional utrymningsplanering, varning samt förbereda en eventuell framtida nyproduktion samt för utveckling inom området motsvarande tio mnkr 2019, 20 mnkr 2020 och 30 mnkr 2021. Kostnader för eventuell nyproduktion, modernisering av befolkningsskyddsrum, minskning av underhållsskuld ingår inte i detta belopp.

Konsekvensen av uteblivna medel blir att utvecklingen inom befolkningsskyddsområdet i betydande del riskerar att avstanna, liksom utvecklingen av räddningstjänst under höjd beredskap.

MSB vill också framhålla att den skuld (för underhåll av skyddsrum) staten har i förhållande till de åtgärder som fastighetsägarna vidtagit idag är ca 1 miljard kronor. Om den inte ska fortsätta att öka krävs ett tillskott om 40 mnkr årligen. För att minska skulden behöver ytterligare medel tillföras. En central fråga för vilket det verkliga beloppet är, handlar om vilken skyddsnivå som ska uppnås när det gäller luftreningen och CBRN-förmågan.

1.1.8 Sjukvård

MSB har, mot bakgrund av den återtagna planeringen för höjd beredskap, för avsikt att återuppta stödet till landstingen inom sjukvårdens säkerhet i kris och krig (SSIK). MSB har kunnat se en relativt stor ambitionsökning hos aktörerna inom detta område, med en ökad efterfrågan av MSB:s stöd för att skapa robusta sjukhus enligt sjukvårdens säkerhet i kris och krig. MSB har idag lite mindre än en årsarbetskraft som arbetar med frågan.

Ambitionsökningen, tillsammans med det återupptagna arbetet med tekniskt stöd och bidragsgivning, ställer nya krav på MSB vilket kräver resursförstärkning om två mnkr på förvaltningsanslaget från 2019 och framåt. MSB ser även ett behov på anslag 2:4 Krisberedskap motsvarande 25 mnkr årligen.

I det fall medel inte tillförs MSB blir konsekvensen att verksamheten i ett för totalförsvaret avgörande område kommer att bedrivas med en begränsad ambitionsnivå vilket innebär att det kommer ta tid innan en förmåga finns vid akutsjukhus i prioriterade områden.

1.2 Utbildning inom området skydd mot olyckor

Genom de medel som regeringen har tillskjutit MSB:s utbildningsverksamhet kan MSB behålla infrastruktur vid två skolor och öka ambitionerna vad gäller grundutbildning för deltidspersonal (se nedan avsnitt om Grib). De har också möjliggjort en viss ambitionsökning inom utbildningen i skydd mot olyckor.

Grund- och vidareutbildning inom skydd mot olyckor (exklusive Grib)

MSB har, som beskrivs ovan, i viss utsträckning kunnat öka ambitionsnivån men har fortfarande inte möta efterfrågan vad gäller grund- och vidareutbildning inom skydd mot olyckor. Det finns även eftersatta investeringsbehov vid MSB:s skolor, som relaterar till grund- och vidareutbildning inom skydd mot olyckor.

Volymen i den tvååriga SMO-utbildningen är vidare viktig för att MSB ska kunna stödja kommunernas arbete med jämställdhet och mångfald. Utexaminerade från utbildningen utgör urval för kommunerna vid rekrytering av räddningstjänstpersonal och för låga volymer i SMO-utbildningen får också genomslag i rekryteringsunderlaget.

Bedömningen är att förvaltningsanslaget behöver stärkas med 19 mnkr årligen från 2019 och framåt om MSB ska kunna möta målgruppernas behov av grund- och vidareutbildning inom skydd mot olyckor. Om det ställs krav på SMO-utbildning för anställning vid kommunal räddningstjänst är behovet ytterligare 10 mnkr årligen.

Konsekvenserna om inte medel tillförs verksamheten är att investeringar i utbildningsanordningar och utrustning inte kan göras i den utsträckning som

behövs vilket medför att kvaliteten på utbildningarna sänks. Om det i framtiden ställs krav på utbildningsnivåer hos kommunal räddningstjänst kommer MSB inte heller att kunna erbjuda tillräckligt med utbildningsplatser som svarar mot detta.

Grundutbildning för deltidspersonal (Grib)

MSB har vidtagit ett antal åtgärder för att öka antalet utbildningsplatser inom Grundutbildning för deltidspersonal (Grib) samt genomföra utbildningen på fler platser i landet. Från och med 2018 kommer utbildningen att ske på sex orter utöver MSB:s två skolor. Att regionalisera Grib är även en viktig förutsättning för att stärka det civila försvaret – en över landet tillgänglig och anpassad utbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap.

MSB bedömer att omsättningen av räddningstjänstpersonal i beredskap uppgår till ca tio procent (ca 1000 personer) och majoriteten av dessa bör genomgå av staten anordnad utbildning. MSB har från 2018 fått extra medel för utbildningen. Upphandlingskostnaden för genomförandet av Grib regionalt är emellertid högre än förväntat. Anledningen är att anbuden för det regionala genomförandet är högre än beräknat.

För att möta efterfrågan och de ytterligare behov av utbildningsplatser som MSB bedömer, i förhållande till budgetunderlaget för 2018-2020, krävs ytterligare förstärkning på förvaltningsanslaget motsvarande 17 mnkr årligen för att uppnå 650 utbildningsplatser. Från 2020 önskar MSB att erbjuda 850 utbildningsplatser årligen. För att kunna göra det krävs en förstärkning om 39 mnkr årligen, dvs 22 mnkr mer än under 2019.

Utebliven anslagshöjning innebär utbildningsvolymerna inte kommer att uppnå den nivå som MSB bedömer är nödvändig för att säkerställa en förmåga i samhället att bedriva räddningsinsatser. Detta påverkar även förmåga inom det civila försvaret.

1.3 Nya beredskapszoner runt kärnkraftslänen

Strålsäkerhetsmyndigheten har i samråd med MSB och berörda länsstyrelser lämnat förslag till nya beredskapszoner och identifierat tre frågor som bör utredas vidare. Dessa är 1) ansvar för hantering och rekommendationer om intag av jodtabletter, 2) de larmnivåer som idag tillämpas på kärntekniska anläggningar samt 3) system för varning av allmänheten kring kärnkraftverken. MSB föreslår att frågan om varning till allmänheten omhändertas inom ramen för en bredare utredning kring varning och information till befolkningen i hela hotskalan.

Ett beslut i enlighet med förslagen skulle för MSB:s del innebära ökade volymer på utbildning och övning samt en mer omfattande tillsyn i fler län. För att kunna möta dessa krav behöver MSB ökade resurser årligen från 2019 på förvaltningsanslaget. Inför eller vid ett eventuellt beslut ber MSB att få återkomma med en bedömning kring budgetbehov.

1.4 Stöd till andra svenska myndigheter som verkar internationellt

Säkerhetsläget i omvärlden har generellt försämrats under senare år och för personal som verkar internationellt är utmaningarna vad gäller säkerheten avsevärt svårare än tidigare. Inom MSB finns kompetens, erfarenhet och förmåga inom säkerhetsområdet som utvecklats över lång tid. MSB:s system för internationella insatser är unikt med ett helhetsgrepp kring säkerhetsarbetet och har en systematik i vårt koncept.

Andra statliga myndigheter som bedriver internationell säkerhet har under lång tid efterfrågat stöd från MSB. Efterfrågan på stöd inom säkerhetsområdet är emellertid avsevärt större än vad som kan mötas med de resurser som MSB förfogar över. Mot bakgrund av detta och utifrån hur säkerhetsläget förändras behöver verksamheten utvecklade förutsättningar för att möta aktuella krav och förväntningar.

Genom att utveckla verksamheten föreslås MSB bli den myndighet som stödjer andra svenska myndigheter som verkar internationellt med rådgivning, stöd och uppföljning inom säkerhetsområdet. Effekterna skulle bli ett mer kostnadseffektivt utnyttjande av en myndighetsresurs, stärkt samverkan mellan flera svenska myndigheter inom säkerhetsområdet, bättre förutsättningar för att på ett effektivare sätt stärka kompetens och system för säkerhetsstöd samt skapa synergier.

MSB föreslår att myndigheten får uppdraget att stödja andra svenska aktörer som verkar internationellt samt en ökning av på förvaltningsanslag med nio mnkr för 2019 och 17 mnkr från 2020 och framåt.

Uteblivna medel kommer att medföra att MSB endast kommer att stödja den egna personalen inom ramen för MSB:s uppdrag.

1.5 Internationell krishantering

MSB bidrag till EU, OSSE och TIPH:s civila krishanteringsinsatser har både substantiellt och med hög grad av kontinuitet bidragit till att implementera och förstärka de svenska prioriteringarna inom utgiftsområdet. MSB anser att det finns goda möjligheter att stärka bidraget ytterligare, både genom en ökad insatsvolym och genom ett än mer strategiskt stöd till missionerna, och därigenom uppnå kvalitativa och hållbara resultat. Insatser inom MSB:s missionsstödjande mandat bidrar till att skapa effektiva förutsättningar för de operativa, utåtriktade delarna av missionerna – inte minst ur ett kostnads- och säkerhetsmässigt perspektiv. MSB:s insatser ger också stora möjligheter att bidra till långsiktigt hållbara resultat ur kapacitetsutvecklings- och miljösynpunkt. Ytterligare satsningar skulle också kunna medföra fler högre befattningar och högkvarterspositioner för ett ökat svenskt inflytande på central nivå. Vidare skulle ett utökat stöd också möjliggöra ett starkt stöd till insatsernas interna kvalitet och effektivitet. För att kunna realisera ett ökat

stöd behöver myndighetens andel av anslag 1:1 Biståndsverksamhet (ap 41 Internationell civil krishantering – MSB) öka genom omfördelning inom nuvarande anslagsnivå. MSB:s uppfattning är därför att myndighetens del av anslaget bör ökas med fem miljoner årligen upp till 64 miljoner per år i slutet av budgetunderlagsperioden.

2. Behov av författnings- ändringar

2.1 Psykologiskt försvar, informationspåverkan och påverkanskampanjer

MSB välkomnar en kommande utredning som behandlar behovet av en egen myndighet med det övergripande ansvaret för att utveckla och koordinera det psykologiska försvaret. Ingen myndighet har idag ett författningsreglerat ansvar för Sveriges psykologiska försvar och en tydlig roll- och ansvarsfördelning saknas. En förbättrad roll- och ansvarsfördelning skulle bidra till att utveckla relevanta rapporteringsvägar rörande informationspåverkan gentemot berörda aktörer på nationell nivå.

MSB anser att Sverige redan nu behöver intensifiera arbetet med frågor kopplade till psykologiskt försvar. De uppdrag rörande informationspåverkan som MSB haft sedan 2016 bör kompletteras med en ändring i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att förtydliga de uppgifter som MSB har kopplat till psykologiskt försvar, informationspåverkan och påverkanskampanjer. En sådan ändring skulle även möjliggöra tydligare styrning och ett mer långsiktigt utvecklingsarbete. Vidare skulle en sådan ändring även bidra till att förtydliga myndighetens mandat och roll gentemot internationella motparter.

I arbetet med att identifiera informationspåverkan ser MSB ett ökande behov av samverkan, bl.a. med försvarsunderrättelsemyndigheterna. För att myndigheten ska kunna uppnå en god förmåga att identifiera påverkanskampanjer och informationspåverkan riktad mot Sverige bör MSB få möjlighet att närmare kunna inrikta signalspaning. En ändring skulle därmed krävas i 4 § lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Enligt 11 a § förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska myndigheten stödja och samordna samhällets informationssäkerhet. Även i detta arbete finns behov av att närmare kunna inrikta signalspaning och därigenom öka förmågan att identifiera, förebygga och möta hot mot samhällets informations- och cybersäkerhet. I MSB:s uppdrag ingår bl.a. att agera skyndsamt vid inträffade IT-incidenter genom att sprida information, samordna åtgärder och medverka i det arbete som krävs för att avhjälpa eller lindra effekter av det inträffade. MSB ska också rapportera till regeringen om förhållanden på informationssäkerhetsområdet som kan leda till behov av åtgärder på olika nivåer och områden i samhället.

En möjlighet till inriktning av signalspaning skulle till att ytterligare stärka och effektivisera MSB:s förmåga att driva också kunna bidra ett systematiskt säkerhetsarbete för att avvärja risker för svensk civil personal som verkar internationellt.

2.2 Stärkt legal grund för MSB:s datainsamlingar

Kontinuerlig kunskapsutveckling är en grundförutsättning i arbetet för ett säkrare samhälle. I syfte att stimulera lärandet inom området samhällsskydd och beredskap tar MSB fram samlade bilder, analyser och statistik kring bland annat olyckor och skador, säkerhets- och krishanteringsarbete samt individers uppfattning om trygghet och kriser. Underlaget ligger till grund för kommuners och andra aktörers arbete med att identifiera förebyggande åtgärder samt följa upp effekten av de åtgärder som genomförs. En stor del av de data som används för att skapa MSB:s samlade bilder och statistik hämtas från underlag som lämnats till MSB på frivillig basis från kommunal räddningstjänst. MSB har uppmärksammat stora variationer i kvalitet och omfattning av inrapporterat underlag vilket påvisar sårbarheten i en frivillig insamling. För att säkerställa kvaliteten bör kommunerna bli skyldiga att skicka in data till MSB, lämpligtvis genom förtydligande i lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Myndighetens statistik bygger även på uttag från andra myndigheter såsom Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen. Införandet av EU:s dataskyddsförordning (GDPR) innebär skärpta regler för hantering av personuppgifter.

För att säkerställa och vidmakthålla MSB:s uppdrag att ta fram samlade bilder, analyser och statistik behöver den legala grunden för MSB:s hantering av data göras tydligare i myndighetens instruktion eller på annat lämpligt sätt. På längre sikt behövs en tydlig rättslig reglering, lämpligtvis genom en ny registerlag som reglerar behandling av personuppgifter hos SOS Alarm, kommunal räddningstjänst och MSB.

2.3 Vidareutbildningsprogram i utbildnings- verksamheten

I en tidigare utredning rörande MSB:s utbildning inom skydd mot olyckor har myndigheten konstaterat att det finns behov av ändringar i 1§ punkt 3 förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor.

I utredningen konstateras att MSB i förordningen åläggs att tillhandahålla utbildning som myndigheten har bedömt att det inte finns förutsättningar att bedriva. MSB:s bedömning är att det inte finns någon efterfrågan på sammanhållna vidareutbildningsprogram. Istället har MSB valt att tillhandahålla utbildningarna som fristående kurser.

MSB konstaterar i samma utredning att ett förslag till hur *Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer* som genomförs vid MSB i stället kan genomföras vid högskola eller universitet bör tas fram.

Påbyggnadsutbildningen ger i dag inte något ökad akademiskt meritvärde och inte någon masterexamen. Den är inte heller internationellt gångbar och ger inte forskarbehörighet. Den riskerar därför att få konkurrens av närliggande utbildningar, såsom t.ex. masterutbildningar i riskhantering. I och med den svenska anpassningen till Bologna-processen har frågan blivit än mer aktuell.

Ett sådant förslag innebär också behov av ändring i 1§ punkt 4 förordningen om utbildning i skydd mot olyckor.

Om förordningen om utbildning i skydd mot olyckor ändras enligt ovan och bedömningen är att MSB fortsättningsvis inte ska ta ut avgifter för vidareutbildningar inom räddningstjänst samt tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet, krävs en författningsförändring i 28 § förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

2.4 Kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Den förändrade säkerhetspolitiska situationen och den återupptagna planeringen för höjd beredskap medför ett behov av att tydliggöra kommunernas och landstingens uppgifter enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

MSB behöver på ett tydligare sätt än idag kunna inrikta och stödja ett sammanhållet beredskapsarbete i hela hotskalan – allvarliga olyckor, krissituationer (extraordinära händelser) samt höjd beredskap och krig. Ett väsentligt skäl till förslaget är att reglerna om förberedelser för och verksamhet under extraordinära händelser i fredstid (2 kap. LEH) och reglerna om förberedelser för verksamhet under höjd beredskap (3 kap. LEH) inte är tillräckligt harmoniserade. Likaså gäller kravet på att inrätta en krisledningsnämnd som kan ta över verksamhetsansvar från övriga nämnder i kommunen bara med avseende på extraordinära händelser i fredstid. Under höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av det civila försvaret i kommunen och det är inte på samma sätt tydligt vad kommunstyrelsens ledningsansvar kan omfatta. Även uppgifter som handlar om utbildning och övning avser i dagsläget endast fredstida kriser.

2.5 Utökad användarkrets av SGSI

MSB har sedan den 1 januari 2007 uppdraget att tillhandahålla SGSI till statliga myndigheter. SGSI är en fast förbindelse med tjänster som möjliggör säker kommunikation mellan anslutna aktörer. MSB:s uppdrag att tillhandahålla SGSI erhöles i regleringsbrev och MSB får enligt 27 § förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap åta sig att mot avgift utveckla och förvalta tekniskt stöd till andra myndigheter.

SGSI har en viktig roll att fylla inom det återupptagna arbetet med totalförsvaret och i den kommande kommunikationslösningen för samhällsviktiga aktörer. När Statskontoret gav i uppdrag att införa SGSI anges endast *statliga myndigheter* som användare. I dagsläget är ett 30-tal svenska myndigheter anslutna till SGSI.

MSB ser ett behov av att användarkretsen utökas och föreslår att SGSI ska kunna tillhandahållas till *myndigheter, kommuner och landsting*. Ur ett krisberedskapsperspektiv och kopplat till den föreslagna användarkretsen för den kommande kommunikationslösningen för samhällsviktiga aktörer, är det lämpligt att ha en målbild där användarorganisationer som använder nuvarande Rakel också kan använda SGSI. MSB föreslår därför att myndigheten ges ett motsvarande uppdrag i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

3. Ekonomi

3.1 Finansiering

Nedan följer MSB:s förslag till finansiering av myndigheten 2019-2021.

Utgiftsområde 6, anslag 2:2 ap 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Anslagsposten används för utbetalning av statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor m.m. samt för bidrag till länsstyrelserna för arbete enligt förordningen (2009:956) om översvänningsrisker.

Anslagsnivån möjliggör bidrag avseende byggnation av vallar och förstärkning av slänter. När det gäller arbetet som Länsstyrelsen gör så är fokusområden under perioden att fortsätta ta fram hotkartor, riskkartor, riskhanteringsplaner samt åtgärder enligt riskhanteringsplaner för områden med betydande översvänningsrisk.

Anslag (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 6, anslag 2:2	74 850	74 850	74 850	74 850	24 850

Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Prognosen för budgetunderlagsperioden är mycket osäker och utfallet är helt beroende på de händelser som inträffar som ger rätt till ersättning. Under 2017 inträffade flertalet händelser som medgav rätt till ersättning. Den enskilt största händelsen inkom dock sent vilket medförde att ersättning inte kunde betalas ut under 2017, därmed blev utfallet förhållandevis lågt. Mot bakgrund av osäkerheten beräknas därför prognosen i nivå med beräknad tilldelning.

MSB föreslår att anslaget även anvisas för bidrag till skogsbrandsbevakning från 2019 då den typ av bidrag har samma förutsättningar som ersättning för räddningstjänst (går inte att styra utan är väderberoende). Nuvarande finansiering med förvaltningsanslag är därför inte lämplig.

Anslag (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	13 095	21 080	21 080	21 080	21 080

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 Krisberedskap, ap. 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet

Under 2017 beslutade Regeringskansliet att MSB fick disponera 2 410 tkr av anslaget till två olika insatser. Prognosen för kommande år under budgetunderlagsperioden motsvarar beräknad tilldelning.

Anslag (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	362	11 233	10 909	10 909	10 909

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 Krisberedskap, ap. 5 Krisberedskap

För anslag 2:4 Krisberedskap lämnar MSB inget äskande om höjd anslagstilldelning. MSB ser en ökad efterfrågan om finansiering från anslaget, både för MSB och för övriga aktörer som kan nyttja anslaget. MSB bedömer att en omfördelning kan göras inom ramen för anslaget 2019. För 2020-2021 bedömer MSB att anslaget med stor sannolikhet behöver öka för att finansiera större utvecklingsinsatser för civilt försvar. Vidare analyser och beräkningar behöver dock göras och prognosen nedan är därför tillsvidare i enlighet med beräknad tilldelning.

Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 5 Krisberedskap (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Nuvarande uppgifter (belopp enl BP)	1 143 780	1 310 533	1 275 427	1 275 427	1 275 427

Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Prognosen nedan baseras på att de förslag MSB redogör för i kapitel 1 genomförs.

Utgiftsområde 6, anslag 2:6 MSB (belopp i tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Nuvarande uppgifter (belopp enl BP)	1 079 714	1 162 508	1 169 222	1 169 220	1 169 220
Verksamhet som påverkar anslagsbehovet:					
Ledning och samordning (kap 1.1.1)			53 000	72 000	77 000
Befolkningens motståndskraft (kap 1.1.2)			5 000	7 000	7 000
Informations- och cybersäkerhet (kap 1.1.3)			34 000	37 000	37 000
Personalförsörjning (kap 1.1.4)			26 000	41 000	41 000
Frivilliga försvarsorganisationer (kap 1.1.5)			7 000	7 000	7 000
Näringslivet i totalförsvaret (kap 1.1.6)			8 000	14 000	23 000
Befolkningsskydd samt räddningstjänst under höjd beredskap (kap 1.1.7)			9 000	14 000	23 000
Sjukvård (kap 1.1.8)			2 000	2 000	2 000
Utbildning (kap 1.2)			36 000	58 000	58 000
Stöd till andra svenska myndigheter som verkar internationellt (kap 1.4)			9 000	17 000	17 000
Summa	1 079 714	1 162 508	1 358 222	1 438 220	1 461 220

Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap 41, Internationell civil krishantering

Som MSB redovisar i kapitel 1.5 ser myndigheten möjlighet att utöka verksamheten med 5 mnkr per år vilket redovisas i nedanstående äskande.

Anslag (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap 41, Internationell civil krishantering (kap 1.7)	41 378	50 320	54 000	59 000	64 000

Utgiftsområde 20, anslag 1:10 ap 1 Klimatanpassning – del till MSB

Anslagsposten används för klimatanpassningsinsatser inom MSB:s ansvarsområde såsom karteringar, konsekvensbedömningar och riskhanteringsplaner avseende översvämningar, skyfall, värmeböljor, skogsbrand samt ras- och skred.

MSB:s arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker har ingen bortre gräns utan arbetet fortsätter under hela budgetunderlagsperioden på ungefär samma nivå. Under 2018 och framåt bedriver MSB utvecklingsarbete inom området skogsbrand samt karteringar. MSB avser även att under perioden ta fram klimatanpassningsunderlag för att stödja arbetet med civilt försvar.

För att kunna bedriva verksamheten under anslaget mer effektivt, bland annat kunna hantera förseningar i leveranser, äskar MSB att myndighetens anslagspost tillförs möjlighet att disponera eventuellt sparande.

Anslag (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 20, anslag 1:10, Klimatanpassning, del till MSB.	13 500	15 500	15 500	15 500	15 500

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Nedan redovisas prognosen för den samlade avgiftsfinansierade verksamheten där avgiftsinkomsterna disponeras följt av prognoskommentar för respektive verksamhet.

Uppdragsverksamhet (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Uppdragsutbildning kost och logi och stöd med asylboende mm					
Intäkter	48 333	45 700	35 850	36 600	37 250
Kostnader	-51 151	-45 400	-35 300	-35 550	-35 700
Resultat	-2 818	300	550	1 050	1 550
Ackumulerat	-3 703	-3 403	-2 853	-1 803	-253

Tekniska system					
Intäkter	7 509	7 400	7 900	7 900	7 900
Kostnader	-6 418	-8 000	-8 500	-8 400	-8 400
Resultat	1 091	-600	-600	-500	-500
Akkumulerat	2 565	1 965	1 365	865	365
Tjänsteexport					
Intäkter	9 787	9 556	10 500	10 000	10 000
Kostnader	-11 687	-10 500	-10 500	-10 000	-10 000
Resultat	-1 900	-944	0	0	0
Akkumulerat	944	0	0	0	0
Internationella insatser					
Intäkter	142 222	140 000	140 000	140 000	140 000
Kostnader	-142 615	-140 000	-140 000	-140 000	-140 000
Resultat	-393	0	0	0	0
Akkumulerat	-6 022	-6 022	-6 022	-6 022	-6 022
Rakel					
Intäkter	530 821	538 606	555 606	560 606	560 606
Kostnader	-469 319	-489 606	-558 606	-578 606	-589 606
Resultat	61 502	49 000	-3 000	-18 000	-29 000
Akkumulerat	148 409	197 409	194 409	176 409	147 409
Summa					
Intäkter	738 672	741 262	749 856	755 106	755 756
Kostnader	-681 190	-693 506	-752 906	-772 556	-783 706
Resultat	57 482	47 756	-3 050	-17 450	-27 950
Akkumulerat	142 193	189 949	186 899	169 449	141 499
<u>Offentlighetsrättslig verksamhet</u>					
Intyg förare					
Intäkter	3 705	4 570	7 717	7 717	7 717
Kostnader	-4 313	-4 570	-7 717	-7 717	-7 717
Resultat	-608	0	0	0	0
Akkumulerat	-239	-239	-239	-239	-239

Uppdragsutbildning kost och logi och stöd med asylboende m.m.

Inom ramen för verksamheten Uppdragsutbildning kost och logi och stöd med asylboende m.m. ger MSB utbildning mot avgift och tillhandahåller även kost och logi till studerande vid verksamhetsställena i Revinge och Sandö. Det senare utgör ett nödvändigt komplement för att kunna erbjuda utbildning på dessa orter.

Sedan hösten 2015 bedriver MSB även boende för flyktingar på verksamhetsstället på Sandö innebärande att myndigheten tillhandahåller kost och logi till flyktingar på uppdrag av Migrationsverket. Asylboendet i Sandö kommer att upphöra under 2018. Verksamheten bedrivs med full kostnadstäckning.

Tjänsteexport

MSB:s tjänsteexport avser till stor del utbildningar som finansieras inom EU:s civilskyddsmekanism, men utbildningsuppdrag genomförs även på uppdrag från utländska myndigheter eller mellanstatliga organisationer.

Tekniska system

Inom ramen för mandatet att utveckla och förvalta tekniska system mot avgift tillhandahåller MSB SGSI (Swedish Government Secure Intranet). SGSI är ett intranät, skilt från internet, för säker och krypterad kommunikation mellan myndigheter i Sverige och i Europa. För att kunna stödja utvecklingen inom totalförsvarsplanering finns behov av betydande utveckling av systemet. MSB ser svårigheter med att finansiera den utvecklingen med intäkter. Dessa särskilda satsningar föreslås därför finansieras med anslag, se avsnitt 1.1.1.

Internationella insatser

I den internationella avgiftsfinansierade insatsverksamheten finansieras endast de direkta kostnaderna för insats med avgift. MSB har således marginella möjligheter att återställa underskottet i verksamheten.

Rakel

Med undantag för ett bidrag från anslag 2:4 Krisberedskap för att finansiera en lägre abonnemangavgift för kommuner till och med 2018 finansieras Rakelverksamheten i sin helhet med avgift under budgetunderlagsperioden. I den samlade tabellen för all uppdragsverksamhet ovan redovisas anslagsmedlen som kostnadsreduktion. Nedan redovisas utförligt hela Rakelverksamhetens finansiering. Det prognostiserade överskottet som uppstår till och med 2018 kommer att balanseras mot underskott åren därefter till följd av att investeringar som ursprungligen anskaffades med anslag nu ersätts med reinvesteringar vars avskrivningar måste finansieras med avgiftsintäkter. Även subventionen med anslag för kommunernas abonnemangavgift upphör troligtvis 2018 vilket påverkar resultatet framöver.

(mnkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
Intäkter						
Statliga myndigheter	383	385	385	385	385	385
Kommuner	59	70	80	85	85	85
Landsting	41	36	37	37	37	37
Kommersiella kunder och övriga intäkter	54	54	60	60	60	60
Summa intäkter *)	537	545	562	567	567	567
Summa kostnader	512	533	565	585	596	604
Anslag för kompensation för sänkt avgift för primärkommuner	37	37	0	0	0	0
Årets resultat	62	49	-3	-18	-29	-37

*) I intäkterna ingår även MSB:s egna avgifter som användare av Rakel

Intyg förare

MSB kommer under perioden att datorisera examinationen av ADR-förare och överföra examinationsutförandet till Trafikverket. De ökade kostnader som det innebär kommer att finansieras av ökade avgifter.

Sammanlagt överskott i avgiftsfinansierad verksamhet

Det ackumulerade resultatet vid utgången av 2017 uppgår till 19,1 procent av intäkterna (omsättningen). I enlighet med regleringsbrevet får MSB balansera det ackumulerade överskottet i Rakelverksamheten i ny räkning.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

När det sker ett oljeutsläpp driver MSB skadeståndsprocess med stöd av sjölagen (1994:1009) mot fartygets ägare som är ansvarigt för utsläppet för att få ersättning för de kostnader utsläppet orsakat.

MSB driver för närvarande inget ärende varför prognosen för perioden är noll.

Översikt finansiering

Sammanfattningsvis lämnar MSB följande prognos för anslag och avgiftsinkomster.

(tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.
Utgiftsområde 6, anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	74 850	74 850	74 850	74 850	24 850
Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	13 095	21 080	21 080	21 080	21 080
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	362	11 233	10 909	10 909	10 909
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap 5 Krisberedskap	1 143 780	1 310 533	1 275 427	1 275 427	1 275 427
Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 079 714	1 162 508	1 358 222	1 438 220	1 461 220
Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap 41, Internationell civil krishantering	41 378	50 320	54 000	59 000	64 000
Utgiftsområde 20, anslag 1:10, Klimatanpassning, del till MSB	13 500	15 500	15 500	15 500	15 500
Avgiftsinkomster som disponeras	742 377	745 832	757 573	762 823	763 473
Summa	3 109 056	3 391 856	3 567 561	3 657 809	3 636 459

3.2 Investeringar och lånebehov

Regeringen har från och med 2017 angett en ny klassificering för investeringarna där Rakeltillgångar och beredskapstillgångar klassificeras som *samhällsinvesteringar*. Samhällsinvesteringarna har en särskild låneram, Övrig kreditram (enl. 7 kap. 6 § budgetlagen). Övriga anläggningstillgångar klassificeras som *verksamhetsinvesteringar* och har en låneram enligt 7 kap. 1 § budgetlagen för sin finansiering.

Verksamhetsinvesteringar

Verksamhetsinvesteringar utgörs av investeringar i den löpande verksamheten. Under perioden ser MSB ett ökat investeringsbehov framför allt kopplat till nya lokaler i Karlstad under 2018 samt behov av reinvestering i utbildningsverksamheten och återinvestering av nationella förstärkningsresurser.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos/ utfall	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
Immateriella verksamhetsinvesteringar						
Datasystem, rättigheter mm	19 620	10 090	7 500	2 000	3 000	3 000
Materiella investeringar						
Maskiner, invent, installationer mm	31 145	102 265	106 720	102 500	47 665	48 015
Byggnader, mark mm						
Övriga verksamhetsinvesteringar	8 638	4 130	37 000	1 000	0	275
Summa verksamhetsinvesteringar	59 403	116 485	151 220	105 500	50 665	51 290
Finansiering						
Lån i Riksgäldskontoret	35 143	81 635	74 155	35 500	30 665	31 290
Anslag 2:4 Krisberedskap	24 260	34 850	77 065	70 000	20 000	20 000
Summa finansiering	59 403	116 485	151 220	105 500	50 665	51 290

Samhällsinvesteringar

De tillgångar i MSB:s verksamhet som klassificeras som samhällsinvesteringar är Rakel och beredskapstillgångar. Rakelverksamheten svarar för merparten. De mest betydande beredskapstillgångarna sett till ekonomisk omfattning är utomhusvarning samt investeringar som görs i länsstyrelsernas ledningsplatser. Under perioden kommer investeringar i Rakelverksamheten vara betydande. De investeringar som görs sker med beaktande av införandet av ett eventuellt nytt system för kommunikation baserat på lte-teknik som ger ökad datakapacitet. Investeringarna avser såväl investeringar till följd av ökat antal användare som investeringar i ny teknik för att kunna tillhandahålla nya

tjänster. Även reinvesteringar i de tidigast byggda etapperna av infrastrukturen kommer att vara aktuella.

(tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos/ utfall	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
Anskaffning och utveckling av nya investeringar						
Rakel	233 085	201 700	211 100	164 100	98 300	100 000
Beredskapstillgångar – RUHB			50 000	50 000		
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	233 085	201 700	261 100	214 100	98 300	100 000
<i>Varav investeringar i AT</i>						
Maskiner, inventarier och installationer	233 085	201 700	211 100	164 100	98 300	100 000
Beredskapstillgångar			50 000	50 000		
<i>Summa varav investeringar i AT</i>	233 085	201 700	261 100	214 100	98 300	100 000
Finansiering						
Anslag 2:4 ap 5			50 000	50 000		
Övrig kreditram (lån RGK)	233 085	201 700	211 100	164 100	98 300	100 000
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	233 085	201 700	261 100	214 100	98 300	100 000
Vidmakthållande av befintliga investeringar						
Beredskapstillgångar	20 667	35 202	23 905	15 000	15 000	15 000
Summa utgifter för vidmakthållande	20 667	35 202	23 905	15 000	15 000	15 000
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>						
Beredskapstillgångar	20 667	35 202	23 905	15 000	15 000	15 000
<i>Summa varav investeringar i AT</i>	20 667	35 202	23 905	15 000	15 000	15 000
Finansiering						
Anslag 2:4 ap 5						
Krisberedskap	12 635	27 202	15 905	7 000	7 000	7 000
Övrig kreditram (lån RGK)	8 032	8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Summa finansiering av vidmakthållande	20 667	35 202	23 905	15 000	15 000	15 000
Totala utgifter för nyanskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	253 752	236 902	285 005	229 100	113 300	115 000
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	253 752	236 902	285 005	229 100	113 300	115 000

Lånebehov

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar

Under perioden ser MSB ett ökat lånebehov till verksamhetsinvesteringar. Som nämnts under investeringsavsnittet är det ökade lånebehovet hänförligt till bl a nya lokaler i Karlstad under 2018, behov av reinvesteringar i utbildningsverksamheten. MSB äskar en låneram för verksamhetsinvesteringar för 2019 uppgående till 200 mnkr.

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos/ utfall	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	106 260	107 571	166 891	187 265	166 045	141 082
Nyupplåning	29 704	102 372	74 155	35 500	30 665	31 290
Amorteringar	28 393	43 052	53 781	56 720	55 627	130 357
UB lån i Riksgäldskontoret	107 571	166 891	187 265	166 045	141 082	42 015
Beslutad/föreslagen låneram	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Ränteutgifter	0	0	0	0	0	0
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Anslag 2:6 och övriga avgiftsintäkter	28 393	43 052	53 781	56 720	55 627	130 357

Övrig kreditram och räntor för investeringar i samhällsändamål

Det är främst infrastrukturen kopplat till Rakelverksamheten som genererar behov av kreditram.

- Under perioden fortsätter utbyte av tidigare anslagsfinansierade anläggningar (basstationer etapp 1-3), som nu nått sin ekonomiska livslängd. Det innebär att tidigare anslagsfinansierade investeringar behöver ersättas med lånefinansierade.
- Investeringar till följd av ökad anslutning. Ett ökat antal användare gör att systemet måste byggas ut för att klara ökade volymer av trafik
- Investeringar avseende robusthet, bla utökad reservkraft och fortsatt utbyggnad av egen radiolänk.

MSB ser ett behov av marginal mellan planerat lånebehov och låneram så att det finns utrymme att omplanera genomförandet av investeringar om det skulle behövas, på grund av ändrade tidplaner eller förutsättningar.

Rakelverksamheten är helt avgiftsfinansierad, innebärande att räntor och amortering till följd av nya lån finansieras genom avgifter från användarna.

Av beredskapstillgångarna är det endast utomhusvarning som föranleder behov av kreditram. Övriga beredskapstillgångar finansieras direkt med anslag (statskapital).

Övrig kreditram och räntor för investeringar i samhällsändamål (tkr)	2017 Utfall	2018 Prognos/ utfall	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	1 205 212	1 270 019	1 329 186	1 337 683	1 290 296	1 174 764
Nyupplåning	242 494	247 109	219 100	172 100	106 300	108 000
Amortering	177 688	187 942	210 603	219 487	221 833	211 993
UB lån i Riksgäldskontoret	1 270 019	1 329 186	1 337 683	1 290 296	1 174 764	1 070 771
Beslutad/föreslagen låneram	1 550 000	1 550 000	1 550 000	1 550 000	1 550 000	1 550 000
Beräknad ränteutgift	0	0	0	0	0	0
Finansiering av räntor och avskrivningar						
Anslag 2:6 MSB:s förvaltningsanslag	14 192	15 865	17 008	17 200	18 343	18 173
Avgiftsintäkter Rakel	163 496	172 077	193 595	202 286	203 490	193 820

3.3 Räntekontokredit

I den löpande verksamheten finns ett behov av kredit för att hantera förskott till leverantörer, att kostnader uppstår innan intäkter erhålls och underskott i avgiftsfinansierad verksamhet etc.

För att säkerställa tillräcklig likviditet föreslår MSB att räntekontokrediten bibehålls på nivån 400 mnkr.

(tkr)	Behov 2018	Behov 2019	Behov 2020
Räntekontokredit	400 000	400 000	400 000

3.4 Anslagskredit

MSB föreslår en anslagskredit som motsvarar 3 procent av redovisade anslagsbehov. Undantag är anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst mm där MSB föreslår fortsatt anslagskredit som motsvarar 10 % av redovisade anslagsbehov.

Anslagskredit (tkr)	Behov 2019	Behov 2020	Behov 2021	
Utgiftsområde 6, anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	2 246	2 246	746	3%
Utgiftsområde 6, anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	2 108	2 108	2 108	10%
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 Krisberedskap	38 263	38 263	38 263	3%
Utgiftsområde 6, anslag 2:4 ap1	327	327	327	3%
Utgiftsområde 6, anslag 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	40 747	43 147	43 837	3%

Utgiftsområde 7, anslag 1:1 ap 41, Internationell civil krishantering	1 620	1 770	1 920	3%
Utgiftsområde 20, anslag 1:10, Klimatanpassning, del till MSB	465	465	465	3%

3.5 Bemyndiganden

Anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

MSB föreslår en bemyndiganderam på 100 miljoner kronor för bidrag som finansieras med anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Äskandet baseras på att MSB från och med 2017 disponerar 74 850 tkr till bidrag för förebyggande åtgärder.

Utestående åtaganden på anslag 2:2 har slutår 2022.

	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022 Beräkn.
(tkr)						
Ingående åtaganden	23 577	35 959	49 874	-	-	
+ Nya åtaganden	25 071	44 552	76 905	-	-	
- Infriade åtaganden	-12 689	-30 637	-31 954	-56 425	-35 400	-3 000
Utestående åtaganden vid årets slut	35 959	49 874	94 825	-	-	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	80 000	100 000	100 000	-	-	

Anslag 2:4 Krisberedskap ap 5

MSB föreslår en fortsatt bemyndiganderam om 1 200 miljoner kronor 2019 för anslag 2:4 Krisberedskap. Nivån på bemyndiganderam behövs för att kunna bevilja bidrag som sträcker sig över en längre tid än tidigare. Även på grund av återupptaget bidrag till landsting avseende SSIK (sjukvårdens säkerhet i kris och krig) under budgetunderlagsperioden.

Utestående åtaganden på anslag 2:4 har slutår 2025.

Det är väsentligt att bemyndiganderamen medger en god planering av de medel som ges i bidrag till andra myndigheter så att verksamhet med god kvalitet och relevans kan genomföras. En för snäv bemyndiganderam riskerar att bidrag inte kan ges till de verksamheter som bäst bidrar till en stärkt förmåga eller i värsta fall att inte bidrag kan ges över huvud taget innebärande att viktig verksamhet inte genomförs.

	2017 Utfall	2018 Prognos	2019 Beräkn.	2020 Beräkn.	2021 Beräkn.	2022- Beräkn.
Ledningsplatser mm						
Ingående åtaganden	66 450	73 341	105 532	-	-	-
+ Nya åtaganden	43 600	82 330	87 500	-	-	-
- Infriade åtaganden	-36 709	-50 139	-55 988	-72 794	-49 250	-15 000
Utestående åtaganden vid årets slut	73 341	105 532	137 044	-	-	-
Bidrag till myndigheter						
Ingående åtaganden	371 977	267 876	119 161	-	-	-
+ Nya åtaganden	134 776	77 946	486 000	-	-	-
- Infriade åtaganden	-238 877	-226 660	-100 000	-252 581	-151 548	-101 032
Utestående åtaganden vid årets slut	267 876	119 161	505 161	-	-	-
Forskning (MSB)						
Ingående åtaganden	244 999	211 123	295 060	-	-	-
+ Nya åtaganden	62 046	173 450	167 000	-	-	-
- Infriade åtaganden	-95 922	-89 513	-114 232	-121 537	-91 103	-135 188
Utestående åtaganden vid årets slut	211 123	295 060	347 828	-	-	-
Totalt behov av bemyndiganden för anslag 2:4 Krisberedskap ap 5						
Ingående åtaganden	683 426	552 340	519 753	-	-	-
+ Nya åtaganden	240 422	333 726	740 500	-	-	-
- Infriade åtaganden	-371 508	-366 312	-270 220	-446 912	-291 901	-251 220
Utestående åtaganden vid årets slut	552 340	519 753	990 033	-	-	-
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	900 000	1 200 000	1 200 000	-	-	-